

Monografijos „Viešvilė“ leidybai reikia visuomenės paramos

Lankydami vilniškėje „Versmės“ leidykloje susipažinome su šios leidyklos vadovu Petru Jonušu bei šioje leidykloje gausaus autorių kolektyvo rengiama didelės apimties dvitome Jurbarko rajono Mažosios Lietuvos krašto monografija „Viešvilė“. Tai didžiulis, sveikintinas, įdėto triūso ir sukauptos medžiagos apimtimi neprilygstamas užmojis, kurį visiems visokeriopai reikėtų palaikyti.

Tarpukario Lietuvoje būta apie 400 valsčių. XIX a. vid. susiformavę valsčiai iki jų panaikinimo 1950 m. buvo mažiausi, tuo pačiu stabiliausi Lietuvos administraciniai teritoriniai vienetai. Jų ribos paprastai sutapdavo su parapijų ribomis, tad valsčių pagrindu buvo pasirinkta rengti monografijas apie Lietuvos miestus ir miestelius bei jų apylinkes.

Atkūrus Nepriklausomybę, 1994 m. pradėta rengti „Lietuvos valsčių“ lokalinių monografių serija. Šios serijos iniciatoriams – Vilniaus universiteto dėstytojui, kraštotyros klubo „Ramuva“ vadovui Venantui Mačiekui bei jo rengtų kraštotyros ekspedicijų dalyviui Petru Jonuši – kilo idėja apibendrinti ir atskiromis monografijomis išleisti jų jau surinktą kraštotyrinę medžiagą ir taip prisidėti prie Lietuvos nepriklausomybės įtvirtinimo, klojant pamatus lokalių bendruomenių, o per jas – ir visos tautos savimonės bei pilietiškumo formavimuisi.

Serijos „Lietuvos valsčiai“ monografijos leidžiamos vadovaujantis Lietuvos lokalinių tyrimų mokslo darbų komisijos aptartu ir visoms monografijoms nustatytu tipiniu turiniu, kurį sudaro gamtos, istorijos, etninės kultūros, kalbos, sociologijos, tautosakos, įžymių žmonių skyriai. Patvirtinta nuostata, kad apie dešimtadalį visų kiekvienos monografijos straipsnių turi atitikti mokslinių straipsnių reikalavimus.

2001 m. išleista Jurbarko r. monografija „Veliuona“, 2003 m. - monografija „Seredžius“.

2012 m., pagal „Versmės“ leidyklos iniciuotą ir tuometinės Jurbarko rajono savivaldybės įpareigotų atstovų pasirašytą 2009 m. kovo 10 d. ketinimų sutartį, kuria sutarties šalys įsipareigojo parengti ir išleisti savo krašto knygą, pradėta rengti monografija Viešvilė. Šiuo metu šios monografijos vyr. redaktorius Algirdas Sinkevičius jau perdavė leidyklai per du šimtus savo suburto laikinojo autorių kolektyvo monografijos straipsnių, kurie jau suredaguoti ir baigiami sumaketuoti. Prūsijos valstybėje liuteronybė buvo paskelbta valstybine religija, tad šiame krašte daugeliu atvejų parapijos vaidmuo buvo didesnis nei valsčiaus „kaimų žmonės save daugiau siedavo su šimtametes tradicijas turinčiomis parapijomis, o ne su valsčiais“ (V. Mačiekus).

Istorinė monografija apima buv. didžiąją Viešvilės evangelikų liuteronų parapiją, iki XIX a. gyvavusio Kasikėnų (*Kassigkehmen*) valsčiaus teritoriją, nuo XIX a. vid. iki pabaigos, jį padalinus, apima Viešvilės (*Wischwill*), Smalininkų (*Schmalleningken*), Žukų (*Szugken*), Vėžininkų (*Weszeninken*), Trapėnų (*Trappönen*), Šilėnų (*Schillehnen*) valsčius. Monografija „Viešvilė“ savo mokslinių straipsnių įvairove gali būti prilyginama šio miestelio ir aplinkinių gyvenviečių enciklopedijai. Todėl yra labai svarbu, kad 2019 m. baigiamai rengti monografijai būtų sudarytos visos reikiamos sąlygos rengimo darbų užbaigimui ir tiražo spausdinimui.

Monografijoje „Viešvilė“ skelbiama medžiaga galės naudotis krašto gyventojai, mokslininkai, studentai, moksleiviai. Joje skelbiami straipsniai apie rytinėje Skalvoje aptiktus archeologinius radinius, turtingą miškais panemunių gamtą, Kasikėnų valsčiaus istoriją nuo seniausiųjų laikų, abipus Nemuno išsidėsčiusius buvusios Viešvilės evangelikų liuteronų parapijos kaimus, gyventojų etninę kultūrą, kalbą, lietuvininkų tautosaką, religines bendruomenes, žymesnius žmones ir kt.

Kadangi šis unikalus leidinys itin reikšmingas tiek Mažosios Lietuvos Klaipėdos krašto, tiek ir visos Lietuvos kultūros istorijai, norime paraginti visas šio krašto įmones, organizacijas, verslo atstovus, gyventojus rasti galimybę neatidėliotinai finansiškai paremti šio nekomercinio leidinio - monografijos „Viešvilė“ leidybą.

Prof. dr. Jonas Jasaitis Lietuvos mokslininkų sąjungos pirmininkas
Prof. dr. Alvydas Baležentis Lietuvos mokslininkų sąjungos vicepirmininkas